

FÜGGETLEN LAPOK

Megjelennek minden nap.

Az előfizetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak a kiadó-hivatalhoz (Első magyar egyesületi könyvnyomda, 3. korona-utca, 18. sz. a.) intézendők.
Bármentetlen levelek el nem fogadhatók.

Adva	Tartva
84.75	85
119.50	120
97.50	98
91.75	92.25
88.75	89.25
94	94.50
82.50	83
81.25	81.75
94	95
96.70	97.75
116.20	116.40
46.15	46.25
5.54 1/4	5.55 1/4
9.28	9.29
1.71	1.72
113.75	114.25

Rendkívüli előfizetés

„FÜGGETLEN LAPOK“

következő folyamára.

Marczius—májusi 1/4 évre . . . 5 ft. — kr
 Marczius—júniusi 4 óra . . . 6 „ 70 „
 Marczius óra . . . 1 „ 70 „

A „Függ. Lapok“ kiadó-hivatala.

EGYHÁZI ÜGYEK.

Tájékozások.

Pest, márcz. 10.

(B. K.) Folytatom elmékedéseimet világi szempontból a helyzet constataciójához.

Előre látható volt, hogy — a mi ismét alig lehet kétség tárgya — ha a kérdés megoldására kerül a sor, a hierarchia mai képviselői hazánkban lényegesen s élesen elfognak térni a világiak nézeteitől.

Egy táborban tehát a főpapok zöme, másokban a világiak nagy tömege fog állni. És a dolgok ily állásában, hogy a küzdelem osztályok közti szenvedélyes viadalra ne fajuljon, csak egy körülménytől függött.

Attól t. i., minő állást foglaland-e vitában az a papság?

Ha a világiaknak ezek sorából is tetemes szám csatlakozására lehet kilátása, akkor még lehet reménység a kérdés kevésbé erőszakos, azaz compromissum utáni megoldására.

De ha nálunk is az erdélyi példa állna előttünk, akkor nem maradna más választás, mint félretéve minden habozást, oda működni, hogy az országgyűlés vegye a legvitalisabb társadalmi megoldást — a katolikusok autonómiáját — kezébe és alkossa meg, mit mi megalkotni nem birünk. Hífféle irányban történt is már lépés az országban.

De mi hála az égnek, hazánkban másképp állunk. A mi alsóbb klerusunk, hiszszük, bír elég önállósággal egyházi főnökeinek tartozó tiszteletével megférőnek tartani az egyház politikai kérdéseiben nézeteink függetlenségét. Ezt eléggé kimutatta minden politikai actióiban, hol oly részvékenyen szerepel gyakran.

Lesz-e azonban elég tetteje, míg ideje,

sorakozni s életjelt adni magáról? ez más kérdés, mire még választ az idő adand.

E részben alig lehet más mértéket egyelőre kigondolnom, mint azon jelenséget: miként csoportosul épen az alpapság a „Független Lapok“, mint a független elvet képviselő közönség körüli.

A világi elemre ma még nincs mit számitani, ma kevésbé, mint ez előtt néhány hóval. Ez eleve sem bizott a főclerusban, s ne csináljunk magunknak illúziót, várt a politikai áramlások feltartóztatlan következtetésétől. Most, miután a főclerus retrograd irányban nyilatkozik, még kevesebbet vár.

Ha tehát azt látja, hogy egy leendő nemzeti zsinaton az alsóbb klerussal egyesülten érvényre juttathatja jogos kívánalmait, akkor természetesen e célra fordítja erejét, ellenkező esetben vár az időtől s eseményektől. Mentana — így okoskodik ő — a mi ügyünk Solferinója, mit erőltessük a dolgot, megjő a hierarchia Szadovája is magától fáradságunk nélkül.

De uraim ez okoskodás, pedig igen terjedt, felette veszélyes. Bocsássanak meg nekem az egyház mai fejei, én katolikus vagyok, de magyar is, azon perczben mikor világra születtem, lettem Isten akaratából magyar és katolikus, mindkettő születésemnél fogva.

Ha valaki nálunk azt állitaná: én magyar protestans vagyok, ennek vallás-vonatkozolag mi értelme sincs. Egyebet nem tesz, mint magyar faju protestans.

Ellenkezőleg ha azt mondom: én magyar katolikus vagyok, ennek igen is jellemző értelme van, s ezen értelem mély politikai jelentőségű, melyet senkinek az országban ignorálni nem szabad.

És a magyar kath. autonómia rendezésénél ez a sarkpont, mely körül a rendezés szelleme forog. A szervezetben kell, hogy a katolikus egyháznak hazánkbani ösjellegét megóvjuk, vagy azt örökre feladjuk. Épen ezért fekszik a mai püspöki karon, de rajtunk is nagy felelősség terhe az utókor előtt.

Pázmán Péter, a magyar egyház legnagyobb embere, a legnagyobb hitterjesztő az országban, jól tudjuk: nem volt a római collegium kedvence. Nagy katolikus, de nagy magyar is volt.

Azt az álláspontot foglalja-e el Róma irányában a mi egyházunk, melyet Ausztria, Csehország vagy Morva?

Az-e a mi primásunk Róma előtt, a mi a többi Bach-alkotta primások?

Hogy nem az, köszönjük az alkotó szent király bölcsességének, papságunk mély hazafiságának s azon nagy szolgálatoknak s őseink véradójának, melyek a kereszténység védelmében a törökök ellen oly bőven adóztak.

S épen a mult nyáron a római ünnepeknél a mostani hgprimás vajjon miért fenyegetődzött otthagyni Rómát, ha neki, mint magyar primásnak, meg nem adatik az öt megillető fokozat a dszmenetben, s mint hatalmas országok főpapjai előtt, mint magyar primás.

Az egyházi állás egyenlő a papságnál mindenütt a világon, de nem a világi állás. Róma előtt Ausztria primása s Magyarország primása nem egy jogban s állásban.

A magyar papság sohasem volt a hierarchia világi egységének láncszeme, s azért soha egész történelmünkben nem látjuk azt harezban a polgári társadalommal. Nem birt ennél fogva soha nálunk gyökeret verni az ugynevezett ultramontanizmus.

Ime a szomszéd Ausztriában az egyház minő éles conflictusban van az állammal. Franciaországban, Belgiumban mennyiszor küzd egyház és állam?

Miért nem nálunk?
 Mert egyházunknak szellemi egysége mellett politikai állása egészen más, mint azon országokban.

Akarjuk-e példáját e különbségnek? Ime a concordatum. Mig Róma nyiltan roszalja a lajthántúli concordatumellenes törekvéseket, eszébe sem jut azokat Magyarországra nézve igénybe is venni, pedig a concordatum ott és itt egy okmányon nyugszik.

Ez tehát azon jellege a magyar egyháznak, mit feladni senkinek sincs joga, mely politikai mély jelentőségű, s hazánk érdekében nekünk ép oly becses, mint kell, hogy legyen minden magyarnak akár katolikus akár nem.

POLITIKA, KÖZGAZD., PÉNZÜGY.

Éjszakkéleti vaspálya.

II.

Szólunk az éjszakkéleti pálya alapvonalának a Debreczen-Szatmár-Sziget összeköttetésének fontosságáról, mennyiben a s öügy rendezését lehetővé teszi az ország-

ban, s mennyiben a hegyvidéket a térföld fő emporiumával Debreczennel köti össze.

Azonban ezen alapvonalnak több kiágazásai vannak a megállapított tervhez kapcsolva, melyek épen oly fontosságaik.

Első mindjárt ezen vonalból kimenő ág, mely Kassához csatlakozik s ezen vonal egészíti ki a Kassa-oderbergi vonalat, mely Silez'ából jöven át a kárpátokon, azokkal párhuzamosan jő Kassáig, onnan pedig már most folytatólag egész a Szatmárszigeti vonalig.

Ezzel össze lesz kötve Magyarország egész keleti része egyenes vasúti vonalban az egész felvidéki ipar-gyarmatokkal, és viszont az ottani iparnak ut van nyitva az egész felső alföldre és Erdélybe.

De a gazdag keleti termékeny föld productumainak ut van nyitva Oderberg által egész éjszaki Németországba s Hamburg által Angolhonba, az éjszaki s keleti tenger országaiba is.

Magyarország éjszakkéleti része tehát ezen hálózat két vonala által egyszerre Európa nyugatával és egész éjszaki országok complexussával egyenes összeköttetésbe jő; hátra lesz még a fekete tengeri és adriávali kapcsolat, mely most Pest által közvetítetik.

Ennek következtetési felszámíthatlanok. A keleti vidékek felső része, mely az országnak csaknem legtermékenyebb része, eddig mindenben el volt bagyvatva, de leginkább abban, mit ma közlekedésnek nevezünk.

Ezen vidék volt az, mely szó szerint a maga zsirjában fulladt időnkint, hol normálissá lön a bőségűtől félelem, mert bőség közepette volt koldus leginkább. A közlekedések hiánya miatt minden nyakán maradt.

Az ottani birtokosok tudják leginkább, hogy a felvidéki gazdákkal hasonlítva mindennemű gabnaár köblénél az állandó árkülönbség legalább 2—3 firt volt, e mellett igen gyakran nyakán maradt termése.

Mit nyer ama vidék gazdasága, csak onnan mérhetni, hogy minden mérő gabnáját ezentúl biztosan eladhatja s legalább 1 firtal drágábban, mint eddig.

Mit nyer az alföld a hegyvidékkel való egyenes összeköttetés által, az csak mérlegelheti, ki ama gazdag alföld soknemű hiányait ismeri mindazokban, melyeket csak

TÁRCZA.

A szépség szerepe a görögök szellemi életében.

I.

A czím, melyet a jelen értekezés homlokán visel, sokkal dúsabb tartalmu, hogysem annak kiemertő értelmezése néhány lapra terjedő folyóirati cikkben eszközölhető volna. Mert akár magát a szépséget, akár magát a görögök szellemi életét, vagy e kettőnek egymáshoz való viszonyát tekintjük, mindegyik magában véve is kitételeket igénybe vevő fogalom, magában véve is annyi, hogy kellő tanulmányozása egy emberéletet, sikeres előadása hosszú időt kívánna, mely tulajdonságokkal sok oknál fogva a folyóirati értekezés nem kereshetik. Ily szűkebb körben csakis rövid foglalatával ismerkedhetnek meg az olvasók azon gazdag tartalomnak, melyet a fölveti ezim kifejez, csakis figyelmessé tétethetnek azon sajátásra, melylyel a görög nép minden szellemi szüleményét kezelte, csakis emlékeztethetők azon lényeges vonásra, mely a hajdani görög nemzetet egyebektől annyira megkülönböztette. Ugyanis meglehet, hogy más nemzeteknél talánunk kitünő vitézséget, nemes nyiltszívűséget, kedves egyszerűséget, hőditási vágyat, vagy bármi más egyéb jeles tulajdonságot, mely megérdemli tiszteletünket; de midőn szépségről van szó, midőn azon kérdés támad, vajjon mely nép kezelte a szépséget legtekélyesebben, mely nép értette annak törvényeit legjobban, szóval, mely nép volt az, mely élt halt a szépségért; akkor nem ingadozhat a józan ítélet, akkor nincs helye többé a kételkedésnek, a diadalkoszortat a régi és újabb népek egyesült versenyénél is a görögöknek kell adnunk. Eddig nincs tudomásunk a

németek történelmében oly népről, melynél a szépség oly életbevágó kérdés lett volna, mint a görögöknél, a hol az életnek minden jelenségei oly szoros viszonyba hozattak volna e fogalommal, mint ő náluk, a hol a szépség oly döntő befolyást gyakorolt volna mindenre, mint Görögországban. Nem ismertünk népet, melynek bölcsőjét a kellemistennők (chariszok) ringatták volna, melyet azok nevelték s képeztek volna, csak a görögöt. Róma büszke önértéssel fuvalkodhat föl hőditási és törvényadási nagyságában, kevély magatartással mutathat fényes diadalaira; Görögországot kielégíti az ő szépségének talán elejtettek, birtokukba juttassa Nemzeti irodalmunkban nemesek az ilyen nemű tudományos munkák, hanem még az értekezések is meglehetősen hiányzanak, melyek a klaszszikus népek közül kivált a szellemi életben oly gazdag görög népnek egyes eszméit tüzesebb tárgyalás által hazánkfiával megismertetnék, melyek föllebbentének a görög műsákat szemünk elől eltakaró fátyolt, melyek legalább némi részben nélkülözhetővé tennék a külföldi ilyen nemű munkák igénybevételét. Nemzeti irodalmunk e hiányos oldalának támogatásához a hangyácnál is csekélyebb erővel ugyan, de teljes jóakarattal iparkodott e sorok írója is járulni, midőn a görögök szellemi életének azon sajátos tulajdonát iparkodott fölmutatni, melynél fogva azoknál koránsem volt elég, hogy egy és más csak létezzék, hanem mindaz, a mi volt, a mit a szellem létrehozott, egyuttal szépség is kellett lenni.

A szépség mindenben uralkodó eszme volt a görögöknél. Egyes emberben ép oly nélkülözhetlen kellett volt az, mint az összes nemzetben, a magánélet ép ugy törekedett arra, mint a nyilvános, a költőknél ép ugy czél volt a szépség eszményének előállítására, mint a törvényhozóknál a szépség eszményének az emberi testre való alkalmazása, a szobrász nem kevesebb buzgósággal véste a szépség örök törvényei szent alakjait, mint a mily szorgalommal illesztgette e törvénynek megfelelőleg az építés az ő köveit, szóval itt mindent, a mit az emberi szellem létrehozott, mindent va-

lami esodálatos bájjal vettek körül a kellemistennők, mindent valami bívös kecsességgel árasztottak el, azaz itt minden szép volt. Valamint minden, a mit a görög nép életében talánunk, mint szellemének leghivebb kifejezése, a nemzeti bélyeget magán hordozza az azon mellözhetlen sajátásig is a görög műveknek, mint szépségnek nevezünk. E nélkül a görög szellem nem tudott terenteni, az ő nála annyira elkerülhetlen dolog volt, hogy terményének vagy szépségnek kellett lenni, vagy semminek, ő a létet csak a szépség föltétele alatt ismerte el. A görögök elmeszüleményei természetességük s szépségükkel fogva hasonlítanak az élő virágokhoz, melyek messze túlhaladják a készítetteteket. S ha a természetbúvár, ki a növény világot ismerni akarván, tanulmányozása közben csak a könyvbe festett ábrákra fordítja figyelmét, a nélkül, hogy a szabad természet növényeit menne vizsgálni, s csupán festett rajzaira szoritkozva akarna ítéletet hozni a növények természetéről, esalatkodik, nemkülönb az, ki a szépségről akarván magának fogalmat szerezni, csupán a szépségről szóló újabb tankönyveket olvassa, a nélkül, hogy a szabad természetre t. i. a görög népre fordítaná figyelmét, a hol a szép tárgyak először, minden előleges szabályok föllállítására nélkül a szabad természetből fejlődtek, az igazi szépségről tiszta fogalmat vagy soha, vagy aligha szerezhet magának. Mert a szépség semmiféle más nemzet életében nem képez oly hatalmas rugót, mint a görögében, nincs annak szellemével oly szoros összeköttetésben, nem elkerülhetlen kelléke, nem egyedüli ezéjja minden törekvésének. A görög szellemi életnek e lényeges tulajdonsága, e szépség utáni törekvés mindenben annak utólérhetlen tökélye való előlütetése, a legtermészetesebb szüleménye vala Görögország éghajlatának és népének.

Igen fontos új találmány.

hegyvidék állíthat ki. Mindenekfelett pedig a minden ipar alapja, a tüzanyag, van hivatta itt fontos szerepet játszani.

Oly gazdag termő földön, minő az alföld felső része, a nagy mérvű állandó gabna-kivitel csak a malomipar terjedésétől függ s erre az alföldi mozgató erő hiánya miatt mondhatni teljesen alkalmatlan volt.

Vizei a nagy kiterjedéshez képest csekélyek, tüzanyaga szerfelett drága s szállítása távolról s utai hiányában gyakran bizonytalan. Ennélfogva valami nagyobb iparvállalatra még gondolni is mondhatlanul merész dolog volt.

A gazdaság szalmáját, trágyáját tüzelésre, házfűtésre használta fel s évektől fogva gondatlan könnyelműséggel fogyasztott a drága tőkét — a föld termő erejét — a nélkül, hogy visszapótlásra gondoltunk volna, minek később igen keserűn fizettük volna árát az ottani föld teljes ki-merülésében.

De mit tehetett az alföldi gazda? házat fednie, lakát fűtenie, eledelül főznie kellett s minden anyag hiányában azt pazarolta, a mit földtől büntetlenül nem von meg ember soha.

A marmarosba vezető vaspálya által a szállítás egészen átmege a pályára. A Tisza megmarad azon szállítványok számára, melyeknél fökellék az olcsóság, mint az építés minden anyagai. Ez által lesz pótolva az alföldön ezen anyagihiány.

A hegyvidék közzén gazdagsága meg fogja nyitni az alföldnek mindennemű ipar lehetőségét.

Átalában a hatásoknak oly sokoldalúsága áll előtűnik, mely ezen hálózat kiépítése által előáll, hogy annak kis részét mérlegbe vetni alig vagyunk képesek.

Mint hajdanta Amerika betelepítésénél a mint a benyomuló európaiak tovább s tovább tolták elő telepeiket s szoríták belebb az indiánokat, olyan nálunk a vaspályák terjedése a civilizációra nézve. Minden vidék, mely vaspályát nyer, a nagy civilizált világ kapcsolatába lép. Szellemi s anyagi viszonyainak szükségképp át kell alakulni s népe vagy felemelkedik a cultura színvonalára, vagy előbb-utóbb elnyomatik s szolgásgárra jut.

Volt idő, midőn a közlekedések nagy mestere hazánkban gr. Széchenyi érezve a kor elutasíthatlan nyomását, az első vonalokat jelelvén Magyarország térképén, aggályal állapotodott meg, kérdezve önmagát: nem jökor-e, megértünk, megerősödünk-e már eléggé? megbirjuk-e a gőzerő mérhetlen hatásait?

Ma már e kérdésen túl vagyunk. Nélküle elpusztulunk, vele mi lesz sorsunk — azt az idő mutatja meg.

Közgazdasági Statistika.

A tébolydák száma Európában; Belgiumban 51, Dánországból 10, Porországból 53, Westphaliában és a rajnai tartományokban 27, Ausztriában 28, Franciaországban 110, Görögországban 3, Angolországban 81, Olaszországban 33, Hollandiában 17, Portugáliában 4, Oroszországban 74, Scandináviában 17, Schweizban 42, Spanyolországban 7, Törökországban 2, összesen Európában 608 tébolyda van. Ezenkívül létezik még idióták és cretinok számára, Dánországból 3, Hollandiában 2, Angolországban 5, Németországban 16 intézet. Európában tehát összesen 634 intézetben kezeltetnek elmebetegék. Ha megfontoljuk, hogy alig 100 évvel ezelőtt épített az első ápoló elmekórosok számára Londonban, ugy az emberbaráti érzés csakis vigaszt találhat ez intézetek szaporodásánál. Németországban az első ápoló 1811-ben Sonnensteinban (Szászországban) építettet.

Az angol biztosító intézetek összes száma (Nagybritannia és Írhorban) 239. Ezen társulatok közül 51 kizárólag életbiztosító, 25 csak tükárellen biztosító, 25-csak tengeri károk ellen, 9 tükör és üveg biztosító, 3 kölcsönös biztosító, 2 kizárólag jég ellen biztosító, 2 gőzkazánok és gépek-nél előforduló veszélyeket vállal magára, 1 kizárólag marhabiztosító és 1 kizárólag járadékokkal foglalkozik. A többi 120 társulat üzlete több üzleti szakból áll s többnyire élet, betegség, szerencsétlenség, kiházasítás, tűz, tenger, jég stb. tárgyában biztosít.

A katonaságnak behatása a népesedési mozgalmakra leginkább Franciaországban mutatja, mily veszélyes, és pedig mind nemzetgazdasági, mind közérkölségi szempontból. A statisztikai adatok világosan szólnak e tekintetben; 1817-ben 30 millió lakos mellett a születések száma 987,917 volt, 1855-ben 36 millió lakos mellett csak 899,599; ugyanazon időben az esketések száma 215,000-ről 400,000-re emelkedett. Az erkölcsösség hanyatlása nagyon hat a népesedés gyérülte, már pedig a katonai hatalom szorosán karöltve jár az erkölcsösség hanyatlásával.

A gallicziai hitelegylet igazgató-sága az 1867-diki év második felére vonatkozó számadási kimutatást közli. E szerint az összes bevétel a mondott időszakban tett 1,176,169 forintot készpénzben és 2,439,082 forintot értékpapirokban. Ebből, mint pénztári maradvék, a múlt félévből átvettett 48,488 forint készpénz és 1,159,292 forint értékpapir. A kiadás összege tett 1,146,771 forint készpénzben és 1,268,109 forint értékpapirban. Ugy az 1867-ki év végével, mint pénztári készlet maradt: 29,397 forint készpénz és 1,175,972 forint értékpapir. Az 1867-iki második félévben következő záloglevelek becsátattak ki: új kölcsönökre 189,200 forint, átíratások folytán 184,800 forint és amortisatio folytán 2100 forint. Ellenkezőleg ugyanazon időben 275,300 forint záloglevél törlesztetett. Az év végével az érvényben álló záloglevelek összege tett 3,337,740 forint p. p. és 12,743,100 forint o. é. A jelzálogi javak értéke pedig 62,358,837 forint rug. Az intézet vagyona 1867 első félév végén 1,009,551 forint Ez év második felében a nyerevény 11,068 forint s így az év végén az intézet vagyona tesz 1,020,619 forintot.

KORMÁNYZATI ROVAT.

A magyar közm. s közl. miniszter jelentése ő felségéhez az ország közlekedési eszközeinek állapotáról és a vezetésére bizott miniszterium tevékenységéről.

Császári és apostoli királyi Felség! Legkegyelmesebb Ur!

A midőn az isteni gondviselés elérni engedte, hogy nemzetünk nemcsak ősi törhetlen büszséggel, de hódolatteljes bizalommal és szeretettel is csoportosulhasson Felséged magas trónja körül, az egész nemzet leghőbb vágya és legszilárdabb törekvése oda irányult, hogy Felséged trónjának fényét, erejét és világhatalmát lelkesedéséből folyó erejének teljes kifejlesztésével megőrizze és biztosítsa.

E szent feladat megoldása tekintetéből — tegyem kegyelmesebb ur! szilárdul elhatároztuk, mi-kép Felséged hatályos és áldásdús hozzájárulásával minden tehetségünkkel arra fogunk törekedni, hogy az európai államszaladban hazánk számára és felségéd javára ténylegesen elfoglalhassuk a helyet, mely bennünket méltán megillet.

Az ut, melyen e magasatos czél elérhető, egyszerű és ismert: a haladás útja az. Haladás az anyagi, haladás a szellemi kifejlesztés felé; és egy körültekintés újjászültelet hazánkban minden elfogulatlan előtt tanúsítja, hogy valóban haladunk, nem rajongva és habozva, hanem gyakorlatiasan, önértéki néphez illő szilárd lépésben.

Előbb közjogi és társadalmi viszonyaink tisztázása feladatunk; de e mellett az anyagi jólét megszilárdítása jelöli törekvéseink irányát.

Ipar és kereskedés azonban s ezekkel karöltve az anyagi jólét, biztosan csak oly államokban emelkedik, hol a mellett, hogy a munka szabad, s az egyesülési jog közhatalmasan czelokra biztosítva van, a közlekedési eszközök is lehető mérvben fejlesztetnek és tökéletesítettnek.

Az utóbbi nehéz feladat a vezényletemre bizott szakminiszteriumnak jutván, a midőn működés első — és tán legnehezebb éve végét érte, kötelességem érzetében hódolatteljesen sietek, az ország közlekedési állapotainak hü vázlatát jelen legalázatosabb jelentésemben Felséged elé terjeszteni.

Nem lehet tagadni, hogy az utolsó évtizedben sok történt Magyarországon közlekedési eszközeinek fejlesztésére; de a mi történt, csak annál világosabban tünteti fel mindazt, a minek még történni kellene.

A szállítási bérek magassága, melyeket mindenki a hazában méltán panaszol, főképp a közlekedési utak hiányában, és a létezőknek nem tökéletes állapotában találja magyarázatát.

Az ország szive Pest-Buda vajmi csekély mértékben bírja a nyugati fogyasztási piacok s a tengernek kapcsolatát. A fővonalok tüdvs versenyében hiányzik, s a fennálló monopoliu-mok szívbasztoan nehezülnek a közforgalomra.

Hiánynak azonban a mindenkor járható kö-utak kifejlett hálózata, a mi termékeink tova szállítását nagyobb költséggel terheli. Végre vízi utaink állapota is sok kívánni valót enged. A forgalom könnyítése megkívánja tehát, hogy a közlekedési eszközök minden nemeire egy időben egyenlő gond fordítassék.

De a siker bizossága mindenek felett az állapotok helyes megismerését, és az eszközök gondos számbavételét is követeli, minélfogva mindenek előtt a hiányok és szűkségek felkeresésére, valamint teherképességünk felismerésére vagyunk utalva.

E szempontból kiindulva, midőn Felséged Magyarországon gyűlésének múlt évi jul. hó 1-én CL-ik ülésében hozott határozata folytán, a kiépítendő vasutvonalok létesítésére czélzó intézkedéseim-ről jelentést tenni készültem, első pillanatra be-látnom kellett, hogy igen egyoldalu képét mutat-nám fel hazánk közlekedési szűkségeinek, ha kizárólagosan a vasutakra szorítokoznám: mert a kiépítendő vasutvonalok elvitáztatlan fontos-

ságuk mellett is csak ugy felelhetnek meg teljes mértékben a hozzájuk kötött várakozásoknak, ha a közforgalom egyéb eszközeivel szerves kapcsolatba hozhatók, és általában ha összes közlekedési eszközeink lehetőleg egymással lépést tartva fejlesztetnek.

Ennélfogva szűkségesnek láttam az országos közlekedési eszközök állapotáról szerzett ismereteimet még a létező hiányok alapos tanulmányozásával bővíteni, mi által képesteve vagyok jelen legalázatosabb előterjesztésem keretében az ország összes forgalmi eszközeit, ugy a mint vannak, s a mint lenniök kellene, összefoglalhatni, és pedig a dolog természetéből folyó sorrend szerint, — legelőbb a közutakat, azután a hajózható folyókat és csatornákat, végre a vasutakat illetőleg.

(Folyt. köv.)

Levellezések.

Pozsony, márcz. 8-án.

Bevallom őszintén, hogy midőn a katolikus ügy mult őszön szőnyegre került s önök lapja, mint annak specialis képviselője, a kérdés felmerülését jelezte mint a csillag, mely vezeté a királyokat bolygó utakon a bethleni szerény jászolhoz — akkor nem hittem meg, hogy ez indulás ily hamar nagy dimenziókat vehessen magára.

Ma már ugy látom, a nagy eredmények többé nem kérdés, csak az aggasztat méltán, olyak lesznek-e ezek, minőket óhajtottunk?

Hogy kevesebb nem lesz, mint mennyit önök, mint várakozásuk összegét kijelelték, annyi bizonyos, de én attól félek, hogy több lesz, mint mennyit egyelőre asszimilálni birunk.

Ez egyik aggályom. Adja az ég, hogy a fejlődés ne magyarázza ki szavaim ma még rejtett értelmét.

A másik aggályom az, hogy az átalakulás mostani fonák indulása kellenél több csorbát ejt, mint gondoljuk, az egyház benső nyugalma, s ha kellő időben hajlékonyabb indulat nem szállja meg a feleket, az egyház szabad institutioival egyidejűleg vonul be a viadal közt megnyitott kapukon a felkeltett szenvedélyek áradata is, s mig az medrébe ismét visszavonul, rombolásokat tehet, melyeket nehéz helyrehozni, és mint a politikában oda-jutunk, hogy a viadal eredményeit egy halmaz bevézett tényeket kell acceptálnunk.

Önök tele benső buzgósággal, mélyen áthatva az ügy főségétől, dolgoznak az új épület összeállításán.

És mivel találkoznak?

Jól látom én, mennyi öntagadás s a lélekek mennyi ereje kell ahhoz, mi önök sorsa lett, t. i. nem dicsőséges viadalra kilépni, mert méltó ellenség irányában veszteti is dicsőséges lehet, de önök valódi ellenségeik nem lépnek elő, s kik nevükben a harczt viszik önök ellen, azok sárba mártják tollukat, s kik csak közelükbe jutnak, vagy szóba állnak velük — beszennyeznek magukat.

És ily elszánás: a legkiálthatatlanabb.

Látom gyakran, mennyire szakadozik önök türelme, mennyire inog a súlyegyen. Önök látják a háttérben a kárörvendő arcokat, tudják, hogy az elejükbe dobott ellenség csak nyomoru eszköz a kézben, mely őket mozgatja, de azok, kik mozgatják, hozzáférhetlen rácsokat mögött ülnek.

Mindenesetre egyenetlen harczt vívunk. Ha eltiportatnak, ellenségeik czélt értek; ha önök győzik le a küzdő ellenfeleiket, mitsem értek el, mert a leterített zsoldosok helyébe állnak megint mások, tán ügyesebbek, tán többen is, s a harczt önök győzelmei által csak fokozottabb s átalakítottabb lesz.

S még is önöknek harcolniok kell, mert fegyvert fogtak, kiálltak a sikra, s kijelelték, hogy harczt kések s visszavonulni már, már — lehetetlen.

Önök visszavonulását, a fegyver letétel becsületét egy, de csak is egy körülmény menthetné ki s ez:

A részvét hiánya.

Önök egy nagy ügy szellemi védelmét vitték át. Rövid öt hó alatt az eszmék tisztázása meglehetősen előhaladt, mindenesetre annyira, hogy a szétvált érdekek szigoruan körvonalozott keretben foglaltak állást.

Teljesen kifejlvőre látom az egyház belalkulási kérdésében az eltérések határait. Ma már választhat szabadon mindenki.

De ezen álláspont által, mely megnyereték, önök mentve vannak a küzdelem önjerejükön to-vább folytatásától. Most már táborok képződtek s önöknek szintugy sereg kell, mint seregben sorakozik az ellentábor.

Látom is a lapjaikban közzétett nyilatkozatokból, miszerint a sereg magva meg van, de még ez csak a tábor dereka, pedig rendezett csatához mindennemű csatár s mindenféle fegyveres kell, mindenesetre pedig respectabilis tábor, mely a győzelem lehetőségét legalább elhitesse.

Sőt még a sereg száma sem elég, de önök táborának bátornak, kitartónak, czélaitól áthatott-nak kell lenni. Mert eljöhettek a próbátások napjai s akkor ki kell állniok a tüzet férfiasan.

Végképp pedig ha jó számmal összegyűlekeztek, ki kell fejteni a tábor egész erejét.

Csak ez előzheti meg ily harcztban a komoly csatát.

Ha látja az ellenfél önök táborának tekintélyes voltát, nincs benne lehetőség, hogy a fegyver élére bocsássa a megoldást.

És ez egyik főczél, mit szem elől tévezteni nem szabad.

Oly állást kell — ha lehet — foglalniok, hogy a komoly csata lehetlenné tétessék, hanem előálljon az alkudozás s legyen a kivított eredmény egy józan compromissum, melyben a felek megnyugvásukat találják.

A magyar püspökök — szeretem feltenni — nem az erdélyi püspök, s nem csekély szerencsétlenségnek tartom mind a fő mind az alsó Clerusra, hogy az indulást ő kezdte meg.

Kezében volt politikai babérait a polgári alkotmány körül befedni az egyházi alkotmány terén nyerhető tügykoszorúval. Ő az előbbit frissíté fel merész elszánással s papságát voná be annak közösségébe. Am köszönjék meg neki, de ha azt hitte, hogy eljárásával a magyar kath. egyháznak tett szolgálatot, e csalódását bocsássa meg neki az ur.

x . . . y . .

Visszapillantás az erdélyi kath. státusgyűlésre.

Somogyból, 1868. márcz. 3.

Az erdélyi kath. státusgyűlés eredményeit ma már mindenki ismeri s elmondhatja velünk: nem így óhajtottuk.

Egyesítés, illetőleg egyesülés volt a czél és lett — különválás. A helyett, hogy az tüdvs béke olajját tiltette volna át a keblekbe, az elégedetlenség, nyugtalanság és elkeseredés kárhozatos maszlagát hintette el a felek szívébe. Elviharzott dörgő villámaival s eltűnt, mint a nyári felleg, melynek távoli közeledését epedve várja az ember, a szomjas föld és fonyadó növényzet, — távoztával látjuk csak, hogy csalódtunk a felleghez kötött reményünkben, mert üditő cseppek helyett romboló jégesőt hozott és sirva nézhetjük szomorú következményeit. . . .

Ne gondoljuk azonban, hogy épen nincs semmi haszna az erdélyi kath. státusgyűlésnek. Nem ugyan maga a szervezet szövege hasznos, vagy tanulságos, mert abban még a két jogkör praecis meghatározását sem találhatjuk fel, pedig e két pont képezheti csak kifolyását az egész státusalkotmánynak, — ebből tehát semmit sem tanulhatunk, hanem igen is tanulhatunk, okulhatunk a gyűlés folyamataiból, annak egyes mozzanataiból. Ez az egyedüli hasznos oldala az erdélyi kath. státus gyűlésének. Mi is erre fordítjuk soraikban figyelmünket.

Erdély nm. püspöke a gyűlés folyama alatt a lehető legmerevebb állást foglalta el. Erősen, bátran szólt; sőt méltósága érzetében, annak védelmére lépett föl és „ingenti pontem occupavit radu.“ És mégis, mi eredménye lón tülmérv magatartásának? Az hogy a világiak is, mint sértett orosz-lánok, védtek jogaikat s a merész hang által keserű expectoratiókra érzék magukat felhiva és annál hajthatlanabbak lettek minden módosítványa.

Az alpaptság magatartásából szintén okulhatunk és láthatjuk, hogy ha maga az alpaptság nem törekszik függetlenségre, egyedül a világiak azt oly könnyen ki nem vivhatják; hanem fogjon kezét derék világi katolikusainkkal s az ügynek okvetlen dölnie kell. Képzeljük, némelyek megrettenve a merész beszédétől, mint retráltak vissza a méltóság árnyékába s aztán — nyugtalanul várva ugyan a dolog kimenetelét — nagy bátran nem szavaztak. Hát csak ennyi bátorság van az alpaptságban? — midőn tőle függött volna az ügy eldöntése, kezében volt szebb jövője: — akkor nem mer szavazni! Igaz, hogy elég pressio volt a névszerinti szavazás, — és azt semmi áron nem is kellett volna helybehagyni! — jól előtűnik áll a szavazó alpaptság igen kényes helyzete, midőn magas előjárója előtt — és talán ellen — nyiltn kell szólnia. De azért szabad-e meggyőződésünket feladni, szabad-e a szent ügy érdekében némít nem kockáztatni? . . . Nagyobb bátorság!

Lássuk végül, mit tettek a világiak? — Az erdélyi kath. státusgyűlésre sokkal nagyobb számú világi volt meghiva, mint egyházi. És vajjon megjelentek-e? — Sajnosan kelle tapasztal-nunk, hogy midőn a legszentebb ügyek — az egyház és nevelés — forognak szőnyegen, midőn az egész magyar kath. világ figyelő szeméi e gyűlésre vannak irányozva, midőn az ország minden kath. hive — egyházi ugy, mint világi, az erdélyi kath. státus működésétől vár mindent, attól várja ez új életkérdés megoldását: — a világiak mégis a legnagyobb közönnyel viseltetnek iránta, s a meghívottaknak alig fele — csak 44 — jelent meg. Nem igen dicséretes ügybuzgalom!

Ha a világiak teljes számmal jelentek volna meg, a kérdés ma már ellen véleményezés nélküli bevégzett tényként állna előttünk s mi csak örvendeni tudnánk az tüdvs kezdeményezés, s szerencsés megoldás sikerének. Most ellenben leginkább a világiak közönységét köszönhetjük a közös megállapodás létre nem jöttét. Azért ne is igen vegyük szívükre, hogy az egyetértés és bizalom jelszavai a pusztában kiáltóhoz hasonlóan

hangzottak vünk legben az erdélyi béke olajával kezelt hitfelei köré apostolává gyermekeit vissza s ott szeretet által zunk és hazaságát!

A mi ő minthárom tölcséjeljárás láttuk — a tökéletesen helyrehozhatalan a gortörtént így kezdettől ok annál jobb s Most pe

hogy még ja séget szenved róla, hogy u ibolyájával, előre örültün illatdús szől nyitva talált kitérésékor kor új hajtas annak is elő

A Hon után fordul ug y“ ezim

S ezen tetnek oly t lyek hogy ha kell, de épen legalább, hog kozólag törté Mi itt ki a nstalt“ r

Ha van közt valami n intézet, mire aránylag kevé Mindenbe a közösségre dományban r nyok az emb szabad stűkk

De van e logiai intézet elő s fedeztet rium által an gei által an ismertették, e láljon nálunk szerint a teg kat lekötelez

Engedje hogy ehez n tén szóljunk. Tiszteletjü citásait, de a kább méltány zet keletkezet állítatték, s k gler a geolog tebb embere.

Ezen ge bir. E kinesek érdekesség me kozatosan fon Van külv

ásvány össze lekben, leírás dékeinek geon yamiveletein

Ha van érdekük mind tiszteres érde A ki tel intézetet, mely a közösügyi k jük, azok örve lőre közös n kizárólag oszt meréstünkét fe

Óhajtatun egyelőre köz munk pártfogó akkor ha az n tött adatkines taiban megkap punk van, kül költségen tan hazánkban, k nyerték.

Mindenek geologiai álla osztályától, m

hangzottak el! Legyenek meggyőződve, mi szí-
vünk legbensőbb mélyéből óhajtottuk, miszerint
az erdélyi kath. státus minden világi tagja a
béke olajágával s az égő szeretet piros virá-
gával kezében térhetett volna vissza családjá és
hífelei körébe, hogy így ők is az örök szeretet
apostolává levén, még szent egyházunk mostoha
gyermekéit is annak édes anyai keblébe siettetnék
vissza s ott mindannyian az áldott béke és boldog
szeretet által egyesítve, buzgón kérhetnék egyhá-
zunk és hazánk jólétét, fölvirágzását és boldog-
ságát!

A mi óhajunk ez volt. Mi biztunk a gyűlés
minthárom tényezőjében, reméltünk tőlük előrelátó,
bölcs eljárást — és csatlakoztunk, mert — mint
láttuk — a három tényező egyike sem teljesítette
tökéletesen hivatását. Ez baj, de nem épen
helyrehozhatlan. Ez kezdet, ez az első lépés volt s
talán a gondviselés bölcs intézkedése folytán
történt így és nem másként. És mert így azonnal a
kezdetnél okulhatunk mindnyájan, a bevégezés majd
annál jobb sikert lesz. Adjá Isten!

Most pedig nyugodjunk meg ezen, s higgyük,
hogy még javunkra is van ez első bukás. Mi vere-
séget szenvedtünk ugyan, de tehetünk e most már
röla, hogy úgy jártunk vele, mint a kikelet első
jolyájával, melynek még fakadó bimbójában
előre örültünk, de mielőtt teljesen kitért volna
illatdús szőlő keblét, egy szép napon tönkre silá-
nyitva találtuk azt, mert avatlan kezek a gyom
kitépésekor — leörték... Ki tudja, lesz-e és mi-
kor új hajtása, lesz-e másik bimbója? — fogunk-e
annak is előre örülni? — y—

LAPSZEMLE.

A Hon minapi lapjaiban kétszer egymás-
után fordul elő bizonyos felfedezés „új közös
ügy” czim alatt.

S ezen felfedezett új közös ügyek közt emlit-
tettek oly tudományos természetű intézetek, me-
lyek hogy hazánkban nem léteznek igen fájjalunk
kell, de épen mivel nálunk nem léteznek, örülünk
legalább, hogy Bécsben vannak s hazánkra vonat-
kozzalag történt valami.

Mi itt kiválólag a „geologische Reichsan-
stalt”-ról akarunk néhány szót szólni.

Ha van Bach kormányának roppant pazarlása
közül valami mi dicseretnek érdemel, az ezen földtani
intézet, mire nézve csak azon hibája volt, hogy
aranylag keveset költött e célra.

Mindenben lehetünk kizárólagosak, lehetünk
a közösségre nézve szórásalagosok, csak a tu-
dományban nem. Az ismeretek a szellemi vívmá-
nyok az emberiség közös tulajdona, azokban nem
szabad szűkkeblűeknek lennünk.

De van e dolognak más oldala is. A bécsi geo-
logiai intézet a birodalom közös költségeiből állott
elő s fedezetet eddig, s midőn a bécsi miniszte-
rium által annak fenntartása s a fenntartás költsé-
gei által annak a tulajdonra nézve közössége el-
ismerték, ez nemhogy ellenzésre kell, hogy ta-
láljon nálunk, hanem mi mély meggyőződésünk
szerint a legösszintébb elismeréssel tartjuk magun-
kat lekötöztetve.

Engedje meg a Hon hazafias cikkírója,
hogy ehez mi, kik amaz intézetet ismerjük öszin-
tén szólnunk.

Tiszteljük hazánk természettudományi capa-
citásait, de a kikkel bírnak azoknak kell legin-
kább méltányolni azon körülményt, hogy oly inté-
zet keletkezett, melynek élére egy Heidinger áll-
lították, s ki azt vezette és berendezte. Heidin-
ger a geologiai tudományok egyik legünnepe-
tebb embere.

Ezen geologiai intézet igen sok kincsekkel
bir. E kincsek nagy része az általános tudományi
érdekesség mellett, kiválólag hazánkra nézve fo-
kozatosan fontos.

Van különösen oly gyűjteménye is iratokban,
ásvány összeállításokban, mintázatokban, felvéte-
lekben, leírásokban, melyek egyenesen hazánk vi-
dékeinek geologiai viszonyait, vagy hazánk bá-
nyamiveteinek egyes pontjait tárgyalják.

Ha van is tehát általános tudományos nagy
érdekük minden külföldire nézve is, de ránk nézve
tisztes érdekek bírnak.

A ki tehát közüllünk magyarok közül ezen
intézetet, melynek nevét, tisztelettel emlitjük, nem
a közösgyi költségvetéséből, de ott helyben ismer-
jük, azok örvendünk, hogy azon intézet most egye-
lőre közösgyi adatot elő s nem követeltek kizárólag
osztráknak s ez igazságos eljárásért elis-
merésünket fejezzük ki.

Óhajtunk pedig az: maradjon ez intézet
egyelőre közös. Igyekezünk pedig mi saját álla-
munk pártfogása alatt hasonló intézetet állítani, s
akkor ha az meglesz, ám lássuk hogy az ott gyűjt-
ött adatkincseket a leiratokban minták-másolatai-
taiban megkaphassunk, addig pedig, míg arra álla-
punk van, küldjünk oda magyar ifjakat országos
költségen tanulni, mert ma is sokan vannak
hazánkban, kik geologiai kifejlésüket ott meg-
nyerték.

Mindenekfelett pedig különböztessük meg a
geologiai államintézetet, e muzeumnak geologiai
osztályát, mert az egészen más. Nektünk geolo-

giai muzeumunk is igen árva, oly intézet pedig,
mely az ország geologiai viszonyait rendszeres vizsgá-
lat s tanulmányozás tárgyává tegye, de a mellett
az állam által azon nem csekély eszközökkel le-
gyen ellátva, melyek arra megkívántatnak, hogy
vizsgálódásai a bányászati iparnak hatalmas ut-
törői legyenek, ilyenről nálunk még csak nem
is álmodzani. — Lesz tán alkalmunk ehez bőve-
ben szólnani.

HATÓSÁGI ÉLETÜNK.

Pest Pilis és Solt t. e. vármegyék
1866-ik évi márczius hó 17-én, d. e. 10 órákor sz.
kir. Pestvárosában a megyeszékházának nagy te-
remében megnyitandó rendszeres évnegyedes közgyű-
lésen következő tárgyak fognak a megye közön-
sége által tanácskozással alá vétetni.

1-ör. (Rá d a y.) Első alispáni évnegyedes je-
lentés a megye állapotáról általánosságban.

2-ör. (Rá d a y.) Zemplénmegye megkeresése
folytán a megyei kormányzatnak a parlamentáris
felelős kormány rendszerrel összhangzás hozatala
iránti véleményes javaslat készítésére a m. é. 3953.
számu közgyűlési végzés által kinevezett küldött-
ség jelentése, melyek köztültségekhez utólagosan min-
den e tárgyra vonatkozó törvényhatósági átiratok,
ugy szintén a testvér törvényhatóságoknak a m.
kir. tábla mikénti rendezése, a honvédelmi rend-
szer felállítására, a nemzetiségi kérdés mily alapo-
kon leendő megoldása a magyar serezeknél a
magyar nyelv behozatala, a Buda sz. kir. városá-
ban létező népszínháznak országos alapból leendő
segédelmezése tárgyában érkezett megkeresvé-
nyeik, vélemény-adás végett utasítva lettek.

3-ör. (Rá k ó c z y.) A m. kir. közmunka és
közlekedési miniszterium által netaláni észrevéte-
lek megtétele czéljából megküldött országos vasut-
hálózati terv megvizsgálása tárgyában a m. évi
2953. sz. közgyűlési végzéssel megbízott küldött-
ség jelentése, melyhez egyszersmind utólagosan
minden e tárgyra vonatkozó megkeresvények lettek
utasítva.

4-er. (11 k e y.) A m. kir. pénzügyminiszterium
felhívása folytán az országos sókezelés és eladás
tárgyában adandó véleményes jelentés tételre a m.
é. 2812. számu közgyűlési végzés által kiküldött
bizottság jelentése, melyhez egyszersmind a testvér
törvényhatóságoktól e tárgyban érkezett átiratok
véleményadás és figyelembevétel végett utasítva
lettek.

5-ör. (Rá d a y.) Az eddig megyeileg kezelt
utvonalköz csehszerű megbirálása és a fennforgó kö-
rülmenyek közt szükségelt újvonalak megállapí-
tása czéljából a m. é. 2652. számu közgyűlési vég-
zéssel kinevezett bizottság jelentése.

6-ör. (Rá d a y.) A Kesztemén székely me-
gyei törvényszék hová leendő áthelyezése tárgya-
ban a m. é. 4955. sz. közgyűlési végzéssel megbízott
küldöttég jelentése.

7-er. (11 k e y.) A katonaság beszállásolása
iránt javaslat készítésére a m. é. 4499. sz. által ki-
nevezett küldöttég jelentése.

8-ör. (Rá k ó c z y.) A megyei rabdolgoztatás
tárgyában a m. é. 5003. sz. alatt javaslat készit-
ésére megbízott küldöttég jelentése.

9-er. (D a l m a d y.) A m. é. 1663. sz. és 4624.
sz. alatt az egészség ügyben kinevezett küldöttég
jelentése.

10-er. (D a l m a d y.) A m. é. közgyűlés 37.
számu végzése folytán a jegyzői kar által elkészit-
ett tanácskozási rendszabályok megvizsgálása s
azok iránt adandó véleményes jelentés tételre a f.
é. 4918. közgy. sz. által kinevezett küldöttég je-
lentése, melyhez egyszersmind az 1861-ik ében
müködött rendszer és tiszteletbeli, ugy szintén a je-
lenlegi tiszteletbeli tisztviselők szavazati képessége
iránti kérdés véleményadás végett utasítottak.

11-er. (Rá d a y.) A m. é. 4977. sz. közgyűlési
végzés értelmében a közp. fenytő törvényszéknél
Kun Pál törvényszék helyébe által megnyitott ün-
noki állomás választás utjánai betöltése.

12-er. (Rá d a y.) Ugyanazon számu végzés
értelmében két rendszeres megyei aljegyző választá-
sa.

13-ör. (Rá d a y.) A f. é. 758 számu kis. gy.
végzés értelmében az időközben hivataláról lemond-
ott Körmeny István Vácz járási gyámfelügyelő
helyett egy gyámfelügyelő választása.

14-er. (Rá d a y.) A f. é. 475. kisgy. sz. értel-
mében Fejes Károly Pilis járási rend. megyei eskü-
bírói leköszönése folytán megnyitott esküdti állomás
betöltése.

15-ör. (Rá d a y.) A m. é. 4426. sz. közgyűlési
végzés értelmében Suhajda János egyik pesti já-
rási utibiztos leköszönése folytán egy utibiztos vá-
lasztása.

16-ör. (Rá d a y.) A m. é. 2647. közgy. s ennek
következtében a m. é. 5130. és 5134. kisgy. szá-
mú folytán hivatalaikról elmozdított Polgár La-
jos Vácz járási és Láng Ferenc Solt járási járás-
orvosok állomásainak választás utjánai betöltése.

17-er. (Rá d a y.) A m. kir. belügyminiszte-
rium f. é. 5057. számu rendelete, mely mellett az
1865—67 évi országgyűlésen alkotott 13. 14. 15.
számu törvények kikiáltás kihirdetés végett hiteles
alakban megküldettek.

18-ör. (H a l á s z.) A m. kir. belügyminiszte-
riumnak m. é. 27545. számu rendelete a felterjesztett
m. é. megyei költségvetés jóváhagyása tárgyában.

19-er. (Rá d a y.) A m. kir. honvédelmi mi-
niszteriumnak m. é. 18523. számu rendelete az un-
jonczási összeírás elrendelése tárgyában.

20-ör. (Rá d a y.) A m. kir. honvédelmi mi-
niszteriumnak m. é. 20480. számu rendelete a katonai
váltás díjnak f. 1868. évre 1000 forintba lett meg-
állapítása tárgyában.

21-er. (Rá d a y.) A m. kir. honvédelmi mi-
niszteriumnak m. é. 19515. számu rendelete a hadkö-
telezett egyének műsülési engedélyét illetőleg.

22-er. (Rá k ó c z y.) A m. kir. belügyminisz-
teriumnak m. é. 29108. számu rendelete a dohány-
nyilvános árulása s ennek megszüntetése iránti
intézkedés tárgyában.

23-ör. (Rá k ó c z y.) A m. kir. belügyminisz-
teriumnak m. é. 27279. számu rendelete a kincstár szá-

mára termelt dohány beváltásához kinevezett
bizottmányban alkalmazva volt megyei tisztviselő
napi díja iránt.

24-er. (Rá d a y.) A m. kir. földmívelési ipar
s kereskedelmi miniszterium f. é. 400. sz. alatti
rendelete az ür- és súlymértékek szabályozási tár-
gyában.

25-ör. (11 k e y.) A m. kir. belügyminiszterium
m. é. 28854. számu rendelete Papy Izidor hadköte-
lezett illetősége megállapítása iránt.

26-ör. (H a l á s z.) A m. kir. belügyminiszte-
rium 27543. számu intézvénye öv. Héger János
évi segélyezése iránti kérelmét illetőleg.

27-er. (H a l á s z.) A m. kir. belügyminiszte-
rium f. é. 3107. számu rendelete öv. Banyák Já-
nosné volt megyei hajdu káplár özvegyének férje
utáni kegydíjt kérő folyamodványa tárgyában.

28-ör. (D a l m a d y.) Krasznamegye közön-
ségének átirata gyामी ügyekben kinevezett gyám-
bírók hivatalos megkeresvényeinek foganatosítása
iránt.

29-er. (Rá d a y.) Del-Adami Ágoston a me-
gyei közp. polg. törvényszék telegkönyvi osztálya-
nál alkalmazva volt törvényszéki ülnök hivatalától
felfüggesztése s ennek alapul szolgáló vizsgálati
küldöttég jelentése.

30-ör. (Rá d a y.) Kondor Lajos megyei ren-
des szolgabíró hivatalától felfüggesztése s az e
tárgyban müködött vizsgálati küldöttég jelentése.

31-er. (H a l á s z.) A megyei közp. fenytő
törvényszék jelentése a vaspálya társaság hely-
telen eljárásából bekövetkező szerencsétlenségek
megelőzése tárgyában.

32-er. (H a l á s z.) A közp. fenytő törvény-
szék jelentése hivatalos helyiségeinek berendezése
iránt.

33-ör. (H a l á s z.) A mai kalocsai törvény-
szék telegkönyvi tisztviselőinek folyamodása fize-
téseik megjavítását illetőleg.

34-er. (Rá d a y.) Ráday László főjegyző je-
lentése a megyei elmeháborodottak pénzalapjának
keletkezése és jelenlegi állapota iránt.

35-ör. (Rá d a y.) Ráday László főjegyzőnek
jelentése a megyei könyvművelés iránt.

36-ör. (S z é k á c s.) Szilassy János főszo-
lga bíró hivatalos jelentése a Soroksári m. kir. adóhi-
vatálnak m. é. november 26-án több községhez te-
legkönyvi nyilvántartás czéljából a birtokvevők
megküldése iránt menesztett körrendelete tár-
gyában.

37-er. (Rá d a y.) Jordán István főszo-
lga bíró jelentése Szent-Endre város közgyűlésének a vá-
rosi tisztviselők fizetését szabályozó végzés tár-
gyában.

38-ör. (Rá d a y.) Földváry Mihály főszo-
lga bíró jelentése a Solti járás m. é. közmunkájának
mennyiben lett leszolgálatára iránt.

39-ör. (Rá d a y.) Ugyanannak jelentése a
Solti járáshoz még egy szolgabírói állomás szerve-
zését illetőleg.

40-er. (Rá d a y.) Ugyanannak jelentése a Solti
járás több községe előjáróinak a végátak által
elfoglalt földterületek kisajátítása iránti kérelme
tárgyában.

41-er. (Rá d a y.) Br. Podmanitzky Armin fő-
szolgabíró jelentése Kovács Ferenc váci kömi-
vesnek folyamodása tárgyában, melyben nevezett
magát a váci kömives czéheben felvételt kéri.

42-er. (Rá d a y.) Ugyanannak utasítást kérő
jelentése a községi előjárók napidíjainak megáll-
apítása iránt.

43-er. (Rá d a y.) Ugyanannak jelentése Püs-
pök-Hatvan község folyamodása tárgyában, mely-
ben nevezett község Alsó-Pentz pusztának fogyas-
tási adó-bérelt tekintetéből a községtől elválasz-
tását kérelmezi.

44-er. (Rá d a y.) Ugyanazon főszo-
lga bíró jelentése a Vácz járási jegyzői nyugdíjintézet áll-
ását illetőleg.

45-ör. (H a l á s z.) Horváth Döme tiszti fő-
ügyész jelentése Kormos Béla és Veres Károly
algyűlészek részére utalványozandó lakbér illeték
tárgyában.

46-ör. (Rá d a y.) Küldöttégi jelentés Örkény
községnek az ottani uradalom elleni — a közölt-
ségeni részvét tárgyában beadott panaszát il-
letőleg.

47-er. (Rá d a y.) Fölmérnöki jelentés Sziget-
Monostor község folyamodása tárgyában, melyben
nevezett község a Duna védőtöltésének helyre ho-
zatala czéljából közmunka elengedést kér.

48-ör. (S z é k á c s.) Fölvételnoki jelentés a
körösi telegkönyv miként lett kezelése iránt.

49-er. (11 k e y.) Számvevői tudósítás Tihanyi
Béla napidíjai megterítése tárgyában.

50-er. (Rá d a y.) Számvevői tudósítás a Vácz
járási községekkel 1849. ében megjelített Compu-
tus tárgyában.

51-er. (11 k e y.) Hus-árszabályozás.

52-ör. (D e z s e ö f f y.) Mihályffy Antal Pilis-
Csabán uradalmi ügyvéd folyamodványa, melyben
az uradalomhoz tartozó Margit szigeten foganatba
vett építkezéshez felügyelőül egy megyei hajdu
kér kirendeltetni.

53-ör. (Rá d a y.) Andrásy Nándor tynyei bir-
tokos folyamodványa a Vácz járási gyámfelügyelői
állomás elnyeréséért.

54-er. (Rá d a y.) Intődi Adolf megyei II-od
osztályú irnoknak folyamodványa első osztályú
irnokká leendő előléptetése iránt.

55-ör. (D e z s e ö f f y.) Sztrokay Béla megyei
bizottmányi tagnak levele, melyben a bizottmányi
tagságról lemondását jelenti.

56-ör. (H a l á s z.) Poor György nyugdíjazott
megyei börtönész folyamodása nyugdíj illetősége-
nek végleges megállapítása iránt.

57-er. (D e z s e ö f f y.) Deszpot János, Rayner
Gyula, Petz János hites ügyvéd, ügyvédi okle-
veleik kihirdetését kérő folyamodványaik.
Pest, martius hó 4 én, 1868.

Ráday László,
Pestm. főjegyzője.

Békésmegye a mult hó végén tar-
tott bizottmányi közgyűlésében következőkben csoport-
osított nézeteit a megye jövő rendezéséről: A
bizottmányok képviselői alapon alakítsanak, az
1848. 5. t. cz. censusának megtartásával, ki-
zárva csupán a nemességnek fenntartott qualificatiót.

A bizottmányi tagok, 1000 lélek után 4. számú
közösgenki, vagy a hol a közösgenki csekélyek,
csoportonként választassanak. A bizottmány kilencz
évenként újra választassék, három évenként egy-
egy harmadrészek kiorsolásával. A tisztikar 6
évenként választassék.

A megyék státutarius joga fenntartassék, ugy
szinte adókievetési és behajtási joga, házi költsé-
geinek fedezésére. A köz. adókat is a megyék hajt-
sák be, minden kormányrendelet a bizottmányok-
hoz utasítassék; a közigazgatás a törvénykezéstől
külön választassék. A megyék egymással levelez-
hessenek, minden közjogi kérdéshez hozzá szólhas-
sanak, ilyenmű felirataikkal a Felsőházhoz, az or-
szággyűléshez és a kormányhoz járulhassanak.
Rendőri, katonaelhelyezési és élelmezési, a köz-
ség iránti felügyeleti jogaikban meghagyassanak,
a felső ház rendezése esetében oda követet küld-
hessenek.

Vége a kormány irányában a megyék ellen-
örködési jogköre fenntartassék a sérelmes vagy tör-
vénytelen rendeletek ellenében a megyék egy ízben
felirhassanak, s az ily rendeletet csak újabb meg-
hagyásra tartozzanak foganatosítani. Törvénytelen
adók behajtására azonban, vagy hasonló unjonezo-
lásra a megyék szoríthatók ne legyenek, sőt az ily
rendeletek ugy kiadói, mint végrehajtói az 1054.
l. t. cz. értelmében hitszegés és becselenség bü-
ntetésével nyujtassanak.

Ezek óhajatai Békésmegyének a megeren-
dezése tárgyában!

INTÉZET S EGYLETEK.

— **A Szent-István-társulat** igazgató vá-
lasztmánya márcz. 5-iki ülésében elhatározottat,
oly rópirat közrebecsátása, mely s z a k a v a t t
t o l l i által készitve, a katolikus nagy közön-
ség előtt a divatszertileg pengettet pol g a r i
h á z a s s á g n a k m i v o l t á t és horderejét, népszertü,
de velős modorban áthatólag feltárja. Korszertü tü-
vös határozat.

— **A honvéd-egyletek** országos központi
választmánya febr. 22-iki ülésének jegyzőköny-
véből idézzük a következő pontot: Több választ-
mányi tag által felhozottat, hogy igen időszer-
tlen lenne, ha az országos központi bizottmány saját
hivatása és czélja felett egy emlékiratot készitene;
ez indítvány általánosságban elfogadtatott, és az
emlékirat elkészítésével elnök Benitzky Lajos ez-
redes, Földváry Albert alezredes, Rákóczy János
örnagy, Vidats János százados, és Dienes Lajos
hadnagy bizattak meg.

— **A zenesegélyező egylet** szép gyarapo-
dásnak örvend, a Mosonyi Mihály vezénylete alatt
álló fiatal társulat folyvást új művekkel gazdagítja
gyűjteményét és azok betanulásával nagy szorgal-
mat fejt ki. Az egylet közelebb több oratoriumot
rendelt meg, és több nevezetes vegyes kar betanu-
lását határozta el. Erre nézve nagy szolgálatot
tesz Ábrányi Kornél, ki a beszerzett művek
fordítására ingyen vállalkozott. Az egylet egyhangu
elismérés és hálával fogadta az indítványt.

UJDONSÁGOK.

— **A királyné**, mint értesültünk, ittléte alatti
időre a személye körül orvosi misaióval B a l a s s a
egyetemi tanárt tünnette ki. Arról is értesültünk,
hogy a Felsőház határozott kivánsága folytán dajka
a magyar nép köréből választottat.

— **A képviselőházban** tegnap délre ülés volt
tervezve, de a képviselő urak oly kevés számmal
érkeztek meg, hogy az ülést ki sem hirdették, ha-
nem másnapra halasztották.

— **Az erdélyi kir. tábla** két felé fogna osz-
tatni; egyik része Maros-Vásárhelyt maradna, a
másik része pedig áttétné Kolozsvárra.

— **A honvédelmi kiosztásal** megbízott
választmány közzétette a második utalványozási
jegyzéket, mely által 68 honvéd, özvegy és árva
részesül segélyezésben.

— **Az esztergami basilikáról** azon szo-
moru hirt hozza a „P. H.,“ hogy a zord idő az épü-
letrészek hiányait a legagazsabb mérvben nö-
velte; szükségesnek mutatkozik most a főpárkány-
zat teljes lebontása az oszlop közp. gerendázattal
egyetemben; az előcsarnok boltozatát is javszer-
kezettel kell támasztani, mivel különben a homlok-
oszlopzat beomlásra fenyeget. A munkálatok veze-
tésével Lippert építész lón megbizva.

— **Desewffy Arisztid** honvédtábornok em-
lékszóbrának alapja javára, Eperjesen e napokban
mükedvelői előadást tartottak.

— **A győri jogakademianál** két tanári
állomás fog megnyitni a magyar jog, törvény-
kezés és politikai tudományok előadására. A pályá-
zat már ki is hirdettetett s a folyamodványok
ápril 3-áig nyujtandók be.

— **Apor Károly** bárótól, az erdélyi kir.
tábla elnökétől egy érdekes értekezés indult meg
önálló ivenkben a „Székely közlöny“ mellett, a mely
jogi és történelmi szempontból tárgyalja a „Szé-
kely örökség“ kérdését.

— **Néhány nap** s beköszönt márczius 15-ike.
Komoly, fenséges nap ez, mely a nemzet önvédelmi
harczáról örök fényvel bírand, s hogy igaz, mi-
szerint „megfogyva bár, de törve nem“ élünk e
hazában, azt a szenvedés közti nemes tusa fénye-
sen igazolja; de igazolja a jelenlegi eredmény is,
melylyel egy jobb jövő hajnalpirját élveztük. Dicső
emlékü nap marad a magyar történelemben márc-
zius 15-ike, s azért egyesülten ünnepeleljük meg
ezt, de nem egyoldaluan, méltóan a nemzeti emlé-
kezethez.

— **Erdélyi Ignác** magyar származásu hit-
terítő él Chinában. Erdélyi Zsigmond született és
az 1853. évi esztergami gyűlésen előadta, később
a szent. Vincens de Paula szerzetesek közé lépett, s
jelenleg Csiasó-Deseiben hitterítő, hol is elszört
hitközsége mintegy 2000 lelket számlál. Vételentli

